C/2024/6882

28.11.2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Amazonase vihmametsa raadamine – mõju kliimamuutustele ja maailma keskkonnale, tagajärjed ettevõtjatele, töötajatele ja elanikkonnale

(omaalgatuslik arvamus)

(C/2024/6882)

Raportöörid: **Josep PUXEU, Carlos SILVA, John COMER**

Nõustajad	Mercedes BLAZQUEZ GARCIA-IBARROLA (II rühma raportööri nõustaja) Emmanuella DOUSSIS (III rühma raportööri nõustaja) Marta SCARPATO (II rühma nõustaja)
Täiskogu otsus	18.1.2024
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2
Vastutav sektsioon	välissuhete sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	17.7.2024
Vastuvõtmine täiskogus	19.9.2024
Täiskogu istungjärk nr	590
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	130/0/1

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Majandus- ja Sotsiaalkomiteele valmistab muret Amazonase vihmametsa raadamise seos kliimamuutustega. Komitee leiab, et tuleb uurida sellise raadamise põhjuseid, et töötada välja tõhusad kliimamuutuste leevendamise meetmed, järgides samal ajal õiglase ülemineku nõudeid ning tagades kohalike kogukondade inim-, sotsiaalsed ja keskkonnaalased õigused. Väikepõllumajandustootjate ja põlisrahvaste kogukondade toetamine peab olema Amazonase vihmametsa kaitsel kasutatavate lahenduste keskne osa, edendades samal ajal kestlikku arengut ja kaubandust.

1.2. Käesoleva arvamuse eesmärk on anda ülevaade komitee seisukohtadest seoses raadamisega ja selle märkimisväärse mõjuga kliimamuutustele, elurikkusele ja keskkonnale nii üleilmselt kui ka kohalikes kogukondades, sealhulgas põllumajandustootjatele, ettevõtjatele ja eelkõige põliselanikkonnale.

1.3. Raadamise vastu võitlemise meetmed peavad käsitlema kõiki peamisi metsi ohustavaid kaupu. Need peavad hõlmama nii pakkumise kui ka nõudluse poole meetmeid, juhtides nii kauplemist kui ka tootmist. Lisaks tuleb meetmed kokku leppida partnerluses ning mõjususe tagamiseks peab see olema pluralistlik partnerlus, kuhu on kaasatud nii asjaomaste kaupade tootjad kui ka tarbijad. Rakendamiseks on vaja kokkulepitud seire-, jälgitavus- ja läbipaistvussüsteeme, et kõigile oleks selge, millised kaubad vastavad nõutavatele standarditele ja millised mitte.

1.4. Koostöö tugevdamine Ladina-Ameerika riikidega on Euroopa Liidu jaoks geopoliitiline, keskkonnaalane ja geomajanduslik kohustus. Vaja on teha koostööd kõigi Amazonase bioomi kuuluvate riikidega, eelkõige Brasiiliaga. Suures ohus on ka teised elurikkuse seisukohast tähtsad bioomid, nagu Chaco, Cerrado ja Pantanal.

1.5. Tasakaalustatud strateegilise partnerluse lepingu sõlmimine Mercosuri ja ELi vahel looks stabiilse raamistiku kaubanduse edendamiseks, kindlustades samal ajal keskkonna- ja tööaspektid, sealhulgas raadamisvastase võitluse. Kõnealune leping peab põhinema eeldusel, et kaubandus ei tohi toimuda keskkonna ega töötingimuste arvelt, vaid see peab edendama kestlikku arengut. Lepinguga tuleb edendada kahe osapoole vahel tihedat integratsiooni, nüüdisaegseid ja keerukaid piirkondlikke väärtusahelaid ning vähendada kaubanduskulusid ja ebakindlust.

1.6. Komitee saab etendada toetavat rolli, esitades soovitusi usalduse suurendamiseks, määrates kindlaks valdkonnad, kus EL ja Brasiilia saavad teha koostööd, ning pakkudes võimalusi koostoime saavutamiseks. Komitee saab etendada ka soodustavat rolli, arendades sisulist dialoogi Ladina-Ameerika riikides asuvate partneritega ning luues usku sellesse, et üleminek kestlikule maakasutusele võib olla samm suurema heaolu suunas.

1.7. Komitee on sild ELi institutsioonide ja kodanikuühiskonna vahel. Organiseeritud kodanikuühiskonnal, mis on esindatud komitees, on oluline sõnaõigus selles, kuidas EL teeb Amazonase riikidega koostööd Amazonase vihmametsa kaitsmiseks, edendades samal ajal kestlikku arengut, kaubandust ning väikepõllumajandustootjate ja põlisrahvaste kogukondade õiguste toetamist.

1.8. Ei ole võimalik eirata raadamise suurt mõju ühiskonnale, keskkonnale ja ettevõtlusele. Brasiilia, kus asub suurim Amazonase kaitseala, etendab olulist rolli raadamisvastases võitluses ning on seadnud eesmärgi saavutada 2030. aastaks ebaseadusliku raadamise lõpetamine. Uus valitsus on võtnud otsustavaid meetmeid, et seada keskkonnaküsimus oma poliitilise tegevuskava keskmesse. 2025. aastal toimub Belém do Parás kliimatippkohtumine (COP 30).

1.9. Komitee leiab, et meetmete võtmisel tuleb arvesse võtta Ladina-Ameerika partnerite sõltumatust, läbipaistvust ja kulude hüvitamist, sest troopiliste metsade säilitamine on kõigi riikide vastutus, sest nad kõik saavad olemasolevatest metsadest kasu.

1.10. Nende eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete jaoks on vaja ELi ja Ladina-Ameerika suhetes uut paradigmat ja mehhanisme, mis põhinevad teadusandmete ja teadmiste vahetamisel. Komitee on nõudnud kiirreageerimismehhanismi, et toetada inimesi ja kodanikuühiskonda, kes kaitsevad metsi ELis ja väljaspool seda, ning nende inimeste õiglast üleminekut kestlikumatele võimalustele ja tavadele. Üha rohkem põllumajandus- ja väikepõllumajandustootjaid suhtleb kohalike, Euroopa ja rahvusvaheliste partneritega, et dokumenteerida sertifitseerimissüsteemide või maastikualgatuste raames vastutustundlikke tavasid.

1.11. Komitee leiab, et ELi kliimadiplomaatia suurim ülesanne on teha koostööd partnerriikidega, et suurendada nende kliimaeesmärke, toetades samal ajal kõige kaitsetumaid osalejaid. Kliimamuutusi tuleb käsitada nii keskkonna- kui ka sotsiaalse probleemina, mille lahendustes tuleb käsitleda mitmesuguseid probleeme, sealhulgas vaesus ja ebavõrdsus, toidu ja veega kindlustamatus, elurikkuse vähenemine ja tervisekriisid.

1.12. Komitee tunnistab, et kõigil riikidel ei ole kliimamuutustega seotud üleminekuks vajalikku finants- ja tehnoloogilist suutlikkust ega vajalikke suutlikkuse suurendamise vahendeid. EL peab juhtima avaliku ja erasektori rahastamisallikate kaasamist, et aidata partnerriikidel hallata Euroopa rohelise kokkuleppe mõju majanduslikust, keskkonnahoidlikust ja sotsiaalsest perspektiivist, mis kujundab õiglase ülemineku kavasid.

2. **Arvamuse eesmärk**

2.1. Käesoleva arvamuse eesmärk on esitada komitee üldine seisukoht Amazonase vihmametsa raadamise küsimuses ning rõhutada selle mõju kliimamuutustele, elurikkusele ja üleilmsele keskkonnale ning selle tagajärgi põllumajandusele, ettevõtjatele, töötajatele ja kohalikele kogukondadele. Arvamuses käsitletakse ka Amazonase vihmametsa raadamise ja kliimamuutuste poliitika koosmõju Euroopa Liidu ja Mercosuri vahelistele majandus- ja kaubavoogudele. See on suunatud peamiselt hiljuti valitud Euroopa Parlamendi liikmetele, Euroopa Komisjoni uuele koosseisule ja nõukogule.

2.2. Komitee soovib võtta institutsioonilise seisukoha ja väljendada ELi organiseeritud kodanikuühiskonna arusaama sellest, kui oluline roll on Amazonase vihmametsal – kohalike ja põliskogukondade kodul – elurikkuse kaitsmisel, kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel, maailma toidutootmise tagamisel ning süsinikdioksiidi sidumisel. Metsade säilitamine aitab kaasa põllumajanduse kestlikkusele ning mulla- ja veekaitsele. Raadamise vastu võitlemine peab olema kooskõlas õiglase ülemineku nõuetega, mis on sätestatud 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppes ja 2019. aasta Euroopa rohelises kokkuleppes, tagades põlisrahvaste arengu vastavalt ILO konventsioonile nr 169 sõltumatutes riikides elavate põlis-ja hõimurahvaste kohta.

3. **Üldised märkused**

3.1. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide majanduskomisjoni andmetel on maailma metsade pindala 4,06 miljardit hektarit. Metsad katavad 31 % Maa maismaast ja on koduks poolele kõigist maailma liikidest. Üle poole sellest pindalast (54 %) asub vaid viies riigis: Venemaa, Brasiilia (teine kõige suurema metsapindalaga riik), Kanada, Ameerika Ühendriigid ja Hiina. Brasiilias asub 53,3 % Lõuna-Ameerika metsadest (497 miljonit hektarit), kuid nende pindala on viimase 30 aasta jooksul vähenenud 92,3 miljoni hektari võrra. (Paraguay, mis on teisel kohal, on kaotanud 9,4 miljonit hektarit.)

3.2. Aastatel 1990–2020 vähenes Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna metsade pindala järk-järgult 53 %-lt 46 %-le ning kadus 138 miljonit hektarit metsa, mis võrdub poolega Argentiina pindalast. Ainuüksi raadamine põhjustab 11 % kasvuhoonegaaside heitest. Mulla ja selle mineraalide kaitsmine on oluline põllumajandus- ja loomakasvatustegevuse jaoks ning inimeste ellujäämiseks. Raadamine mõjutab kliimamuutusi, põhjustades kõrbestumist, mullaerosiooni, tulekahjusid, üleujutusi, põuda ja putukatega levivaid haigusi. Teadusuuringutes hoiatatakse, et praeguses raadamise tempos jätkates võib Amazonase piirkond muutuda 2050. aastaks savanniks.

3.3. Põllumajandus sõltub elurikkusest ja elurikkus sõltub metsadest. Üle 75 % maailma toidukultuuridest sõltub loomtolmeldamisest. Tööstussektorid sõltuvad geneetilisest mitmekesisusest ja ökosüsteemi teenustest, mis on olulised tootmises (ravimid, sealhulgas antimikroobikumid). Üle poole SKPst, sealhulgas kolm majandussektorit (ehitus, põllumajandus ning toiduained ja joogid), sõltub loodusest.

3.4. Üha enam on tõendeid kliimamuutuste mõjust toidule ja toitumisele. Euroopa Keskkonnaameti põhjalikus analüüsis käsitletakse temperatuuri, sademete, äärmuslike ilmastikunähtuste ning kahjurite ja haiguste levikumustrite muutumise (mis soodustab kariloomade nakkushaiguste levikut) mõju põllumajandusele ja kalandusele.

3.5. 7,4 miljoni km² pindalaga Amazonase piirkond moodustab 4,9 % maailma mandripindalast. See on ligikaudu EL 27 suurune ning katab osa Boliiviast, Brasiiliast, Colombiast, Ecuadorist, Guyanast, Peruust, Surinamest ja Venezuelast. Amazonase madalikul on maailma suurim troopiliste vihmametsade kontsentratsioon (885 miljonit hektarit), millest 60 % asub Brasiilias. Brasiiliat peetakse maailma kõige elurikkamaks ökosüsteemiks. Hinnanguliselt elab Amazonase piirkonnas 28 miljonit inimest. Amazonas on koduks vähemalt 400 põlisrahvale, kes räägivad rohkem kui 300 keelt.

3.6. Brasiilia riikliku kosmoseuuringute instituudi (INPE) Brasiilias asuvate Amazonase metsaalade raadamise satelliitseire projekti (PRODES) satelliitandmed aastatest 1988–2020 näitavad selgelt, et metsade asemele tulid metsaistandikud (274 % kasv aastatel 1986–2019) ning põllumajandus- (160 %) ja loomakasvatusalad (vähenenud alates 2000. aastast). Veel üks Amazonase metsa raadamise oluline põhjus on naftat, gaasi ja elutähtsaid maavarasid kaevandavad tööstusharud. 2023. aastal kadus 9 064 km² metsa (28,2 %-line vähenemine pärast viie aasta pikkust suurenemist). Brasiilia piirkonnad, mis kannatavad raadamise tõttu kõige rohkem, on Pará, Amazonas ja Mato Grosso. Suures ohus on ka muud elutähtsad bioomid, nagu Chaco, Pantanal ja Cerrado (kus raadamine suurenes 2022. aastal 25 % ja 2023. aastal 3 %).

3.7. Raadamisel on märkimisväärne sotsiaalne, majanduslik ja keskkonnamõju ning Brasiilial on traditsiooniliselt juhtiv roll raadamise ja kliimamuutuste vastases võitluses. 2023. aastal Dubais toimunud ÜRO kliimamuutuste konverentsil (COP 28) seati Brasiilia valitsuse päevakorra etteotsa taas keskkonnaküsimused ja troopiliste metsade kaitse.

3.8. Brasiilia president Luiz Inácio Lula da Silva ning keskkonnaminister ja keskkonnakaitsja Marina Silva kinnitasid, et Brasiilia on valmis võitlema kliimamuutuste vastu, kohandades oma eesmärke ja vähendades 2030. aastaks Amazonase metsade raadamise nullini. Hoog on hea: Brasiilia Amazonase südames Belém do Parás toimuv COP 30 on ajalooline võimalus alustada arutelu äsja valitud Euroopa Parlamendi koosseisuga.

3.9. Lula da Silva kinnitab oma tahet lõpetada Brasiilias 2030. aastaks ebaseaduslik raadamine selliste mehhanismide abil nagu hiljuti välja kuulutatud partnerlus Amazonase fondi ja Floresta+-iga. Selle raames eraldatakse omavalitsustele 730 miljonit Brasiilia reaali (ligikaudu 132 miljonit eurot), et võidelda Amazonases metsade raadamise ja metsatulekahjude vastu. See projekt on osa Brasiilias asuvate Amazonase metsaalade raadamise ärahoidmise ja kontrollimise tegevuskavast (PPCDAm), millega toetatakse rahaliselt neid omavalitsusi, mis kõige rohkem metsi raadavad. 11,6 % Brasiiliast on põlisrahvaste maa. Viimase pooleteise aasta jooksul on piiritletud kümme põlisrahvaste territooriumi. Algatused näitavad, et on taastumas tahe olukorda muuta.

3.10. Brasiilia 2023.–2027. aasta tegevuskavades keskenduti kontsessiooniga hõlmatud föderaalmetsade ala laiendamisele kuni 5 miljoni hektari võrra 2027. aastaks, rohkemate inimressursside eraldamisele raadamise vastu võitlemiseks ja tehisintellekti kasutamisele keskkonnakuritegude kaugjälgimiseks. Peamised tegevussuunad toetuvad kestlikele ja majanduslikele alternatiividele, keskkonnakontrollile ning -seirele, territoriaalsele ja maakasutuse planeerimisele ning õiguslikele ja majanduslikele meetmetele raadamise piiramiseks, näiteks CO_2-turg.

3.11. Komitee väljendab heameelt nende edusammude üle ning loodab, et raadamisvastase poliitikaga suudetakse saavutada positiivne tulemus, võttes nõuetekohaselt arvesse Ladina-Ameerika partneritele vajalikku läbipaistvust, nende sõltumatuse tagamist ja kulude hüvitamist, sest Amazonase metsade säilitamine on mõlema poole huvides. Komitee leiab ka, et metsade säilitamist ei tohiks pidada majanduskasvust ja toiduga kindlustatusest loobumiseks. Peamised raskused ilmnevad Amazonase metsade ning põlisrahvaste ja kohalike kogukondade põhiõiguste kaitse ühitamisel majanduse elavdamise, vaesuse vähendamise ja sellise õiglase ülemineku saavutamisega, milles ei jäeta kedagi kõrvale.

3.12. Vihmamets pakub elatusvahendeid kõige kaitsetumatele elanikkonnarühmadele. Suuremas plaanis on vihmametsa panus piirkonna riikide majandusse siiski väga väike: alla 2 % rahvamajanduse kogutoodangust, välja arvatud Brasiilias, kus see on hinnanguliselt 5 %. Mitteametlikus majanduses, eriti maa-asulates ja põliselanike asulates, on metsadel aga oluline roll elanikkonna peamiste elatusvahendite, sealhulgas toidu, vee, ehitusmaterjalide ja muude metsasaaduste tagajana. Selles bioomis elab ja töötab umbes 28 miljonit inimest ning nad vajavad stabiilset, inimväärset ja kvaliteetset tööd, et teenida elatist lisandväärtust loovate tegevuste abil, alates agroökoloogiast kuni uute, tulevikumeditsiinist tulenevate tegevusaladeni, mille jaoks metsade kaitse on elutähtis. Nende inimeste elatise kindlustamiseks tuleb tagada õiglased hinnad ja stabiilne tööhõive.

3.13. Seepärast tuleb luua uued suhted ELi ja Amazonase piirkonna riikide vahel, tuginedes tehnilistele ja teaduslikele teadmistele, et võidelda nendes metsades toimuva ebaseadusliku tegevuse, nagu uimastikaubanduse, raie ja ebaseadusliku kaevandamise kõrvalmõjuga. Rahvusvaheline rahaline hüvitis võib anda vahendeid osalusuuringuteks, uutel tehnoloogiatel põhinevaks kõrghariduseks ning ELi otsustajate ja praeguses olukorras olevate kohalike rühmade vaheliseks dialoogiks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Brasiilia kestliku majandus- ja sotsiaalarengu nõukogu vaheline dialoog, mis on hiljuti taastatud, on selles osas hea lähtepunkt.

3.14. Hiljuti käivitatud ELi programmis Amazonia+ tehakse koostööd kõnealuses bioomis asuvate Lõuna-Ameerika riikidega, et piirkondlikele algatustele tuginedes kaasata asjaomase mehhanismi abil kohalikke kogukondi, sealhulgas põlisrahvaid, metsahaldusse ja tarneahelate keskkonnasäästlikumaks muutmisse. Lisaks võib soodustada strateegia „Global Gateway“ vahendite kasutamist kohalikele kogukondadele mõeldud hüvitusmehhanismides, et metsade säilitamine oleks kasumlik. Üks näide progressi ja metsakaitse ühendamisest on fond „Tropical Forest Forever“.

3.15. ELil on pikka aega olnud oma osa metsade raadamise suurendamisel, tarbides märkimisväärset osa sellega seotud toodetest. Pärast 2019. aasta Euroopa rohelise kokkuleppe ja ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 vastuvõtmist on EL võtnud uusi meetmeid. ELi statistika kohaselt on Euroopa üks suurimaid raadamisega seotud tooraine importijaid, kelle arvele langeb muu hulgas 50 % maailma kohvi ja 60 % kakao impordist. Mõjuhinnangute kohaselt suurendaks nende toodete tarbimine ainuüksi ELis 2030. aastaks raadamist ligikaudu 248 000 hektari võrra aastas. EL on võtnud endale kohustuse kaitsta ökosüsteeme, kontrollides raadamisega seotud tooteid oma piiridel.

3.16. See kohustus hõlmab raadamisvabade toodete määrust, milles käsitletakse metsade raadamise ja degradeerumisega seotud toodete ELi turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist, nimelt: palmiõli, soja, puit, kakao, kohv, veiseliha ja kautšuk, kuid seda loetelu võib laiendada. Määrusega kehtestatakse kolmeastmeline süsteem riikide või nende osade hindamiseks kolmes riskikategoorias, nähakse ette kontrolli- ja järelevalvemehhanism ning delegeeritakse kontrolli-volitused liikmesriikide pädevatele asutustele. Tarbijate teavitamine ja kaitsmine peaks olema nende meetmete oluline osa.

3.17. ELi keskkonnaalaste õigusaktide mõju asjaomastele väärtusahelatele võib olla mitmesugune ja raskesti ennustatav, sest see sõltub mitmest tegurist: iga väärtusahela valmidusaste, juurdepääs tehnoloogiale ja rahastusele, iga riigi riskikategooria, tootjate ja kauplejate otsused, hinnaelastsus, teiste, ELi-väliste turgude nõudlus jne. See võib tõsiselt mõjutada kaubandusvooge ning kaubaeksport võidakse suunata kiiremini kasvavatele turgudele. Mikro- ja väikeettevõtjad on kõige kaitsetumad, sest neil on raske järgida jälgitavus- ja keskkonnanõudeid ning kanda nendega seotud kulusid.

3.18. ELi ja Mercosuri leping peab põhinema eeldusel, et kaubandus ei tohi toimuda keskkonna ega töötingimuste arvelt, vaid see peab edendama kestlikku arengut. Komitee nõuab, et kõnealune leping tagaks stabiilse raamistiku kaubavoogude, keskkonnastandardite ja töötajate õigustega seonduvate normide reguleerimiseks. Lepingust saadav majanduslik kasu peab olema tasakaalus sotsiaalse ja keskkonnaalase mõõtmega. Lisaks tuleb selle lepinguga edendada ELi ja Ladina-Ameerika vahel tihedat integratsiooni, nüüdisaegseid ja keerukaid piirkondlikke väärtusahelaid ning vähendada kaubanduskulusid ja ebakindlust. Geomajanduslikust seisukohast on EL esimene oluline kaubanduspartner, kes vormistab lepingu Mercosuriga: USA-l ega Hiinal sarnast kaubanduslepingut ei ole. Selle lepingu geopoliitilist, keskkonnaalast ja geomajanduslikku tähtsust ei tohi eirata.

3.19. Brasiilial on oluline roll raadamise olukorra hindamisel, eelkõige Brasiilias asuvatel Amazonase metsaaladel. Lepingu ratifitseerimine võib tagada kestliku arengu ning stabiilse ja usaldusväärse õigusraamistiku keskkonnaalaste õigusaktide jõustamiseks, eelkõige seoses metsade raadamise vastase võitlusega. Samal ajal peaks see tagama kodanikuühiskonna õiguspäraste nõudmiste täitmise ja kindlustama kaitsetute osalejate inim-, sotsiaalsed ja tööõigused kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni põhikonventsioonides sätestatud mehhanismidega, eelkõige nendega, mis on seotud inimväärse tööga. Samuti annab see Ladina-Ameerika ja Euroopa ettevõtjatele hea võimaluse seoses teadmiste ülekande, tehnoloogilise koostöö ja innovatsiooni edendamisega.

4. **Konkreetsed märkused**

4.1. Komitee on juba väljendanud muret Euroopa rohelise kokkuleppe ja eelkõige metsade raadamist käsitlevate ELi meetmete rakendamise majandusliku ja sotsiaalse mõju pärast. Raadamisele avaldavad samal ajal otsest mõju vaesuse vähendamine, inimväärseks elatiseks võimaluste pakkumine ja nende edendamine, sealhulgas kvaliteetsete töökohtade loomine ja investeeringud maapiirkondade arengusse. Lisaks tunnistas komitee, et raadamise vähendamisel tuleb arvesse võtta metsa kultuurilist tähtsust, eriti maa- ja metsakogukondade jaoks.

4.2. Arvamuses „ELi turule lastud toodetest tuleneva raadamise ja metsade degradeerumise riski minimeerimine“ rõhutas komitee tootjariikidega tehtava koostöö tähtsust, et toetada Euroopa Liitu metsade raadamise algpõhjustega tegelemisel.

4.3. Komitee on kutsunud üles looma kiirreageerimismehhanismi, et toetada inimesi ja kodanikuühiskonda, kes kaitsevad metsi nii ELis kui ka väljaspool seda. Valdav enamik väike- ja muid põllumajandustootjaid ei tegele ebaseadusliku tegevuse ega raadamisega. Üha rohkem väike- ja muid põllumajandustootjaid suhtleb kohalike, Euroopa ja rahvusvaheliste partneritega, et dokumenteerida sertifitseerimissüsteemide või maastikualgatuste raames vastutustundlikke tavasid. EL peab tegema koostööd tootjariikidega, et toetada nende inimeste õiglast üleminekut kestlikumatele võimalustele ja tavadele. Euroopa Komisjon peab kiiresti esitama selged suunised, et lahendada probleemid, mis tulenevad kõrvalekalletest, mis esinevad raadamismääruse rakendamisel Euroopa Liidus.

4.4. Lisaks märkis komitee arvamuses „ELi kliimadiplomaatia“, et ELi kliimadiplomaatia suurim ülesanne on teha koostööd partnerriikidega, et suurendada nende kliimaeesmärke, toetades samal ajal kõige kaitsetumaid osalejaid. Komitee kinnitas ka, et pooldab terviklikku lähenemisviisi. Selles vaadeldakse kliimamuutusi mitte ainult keskkonnaprobleemina, mis nõuab tehnilisi või käitumuslikke lahendusi, vaid ka sotsiaalse probleemina, mille lahendused hõlmavad ka majanduslikke, poliitilisi, kultuurilisi ja institutsionaalseid muutusi. Osa neist lahendustest võivad muuta ühiskonda viisil, mis võimaldab tegeleda mitme probleemiga, mis on seotud kliimamuutustega ja vastupanuvõime suurendamisega, sealhulgas vaesuse ja ebavõrdsuse, toidu ja veega kindlustamatuse, elurikkuse vähenemise ja tervishoiukriisidega. Samal ajal võivad nende probleemide lahendused aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele. Seepärast peaks kliimadiplomaatia olema üldise strateegia lahutamatu osa ja täitma ELi kohustusi ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

4.5. Komitee tunnistab, et kõigil riikidel ei ole kliimamuutustega seotud üleminekuks vajalikku finants- ja tehnoloogilist suutlikkust ega võimalusi suutlikkuse suurendamiseks. Suutlikkuse suurendamiseks ja oskuste parandamiseks toetab komitee ülikoolidevahelisi kokkuleppeid, millega edendatakse muu hulgas puhtaid tehnoloogiaid ja metsade säästliku kasutamise valdkonna karjäärivõimalusi. EL peaks võtma juhtpositsiooni ning arendama taristu-, rahastamis- ja juhtimisvõimalusi, kaasates avaliku ja erasektori rahastamisallikad, et aidata partnerriikidel toime tulla Euroopa rohelise kokkuleppe mõjuga, edendada nende majanduse mitmekesistamist, koostada õiglase ülemineku kavasid ning toetada kohanemis- ja riskijuhtimisprojekte, et ennetada ja vähendada kliimaga seotud ebakindluse riske.

4.6. Hiljuti käivitas EL algatuse „Global Gateway“, millega tagatakse aastatel 2021–2027 300 miljardi euro ulatuses investeeringuid. Strateegia „Global Gateway“ tegeleb oluliste üleilmsete probleemidega piirkondliku ja kahepoolse koostöö kaudu. Prioriteetsed partnerlused Ladina-Ameerika ja eelkõige Brasiiliaga on suunatud kliimamuutuste vastu võitlemisele, energia- ja digipöörde hoogustamisele ning metsade kaitsmisele. Ladina-Ameerikal on strateegia „Global Gateway“ raames suuruselt teine eelarve ning oluline on teada, kui suur osa eraldatakse projektidele, mis kaasavad kodanikuühiskonda või mis on neile suunatud. Kahepoolsed koostööprojektid (Amazonia+, „Euroopa horisont“, EUROsociAL+, EUROCLIMA+, Green Al Invest jne) aitavad vähendada ebavõrdsust ja saavutada õiglast üleminekut kestlikumatele võimalustele.

4.7. EL on kindlalt otsustanud leevendada hiljutiste keskkonnaeeskirjade rakendamise mõju piirkondliku koostöö kaudu. Selleks käivitas EL ajavahemikuks 2021–2027 naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“. Selle instrumendi kogueelarve on 79 miljardit eurot ja see hõlmab mitut vahendit, mis võimaldavad ELil oma investeeringuid võimendada, eelkõige Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (EFSD+).

Brüssel, 19. september 2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE